

Nr 19

Utlåtande i anledning av motion om rengöring av riksdagshusets fasader och gavlar.

I den till bankoutskottet hänvisade motionen nr 218 i första kammaren av herr Åkerlund har hemställts, att riksdagen måtte besluta att låta rengöra riksdagshusets fasader och gavlar.

Beträffande motiveringen för denna hemställan hänvisas till motionen.

Utlåtanden över motionen har av utskottet inhämtats från fullmäktige i riksgäldskontoret och från byggnadsstyrelsen.

Tidigare behandling av frågan

En motion av samma innebörd som den nu föreliggande väcktes av samme motionär vid 1965 års riksdag. I sitt utlåtande (nr 11) över denna motion framhöll bankoutskottet, att riksdagshusets fasader under årens lopp blivit starkt nedsmutsade och att detta särskilt gällde byggnadens nedre partier, vilka utförts av mera grovhuggen sten, där smutspartiklar lätt får fäste. De hörda remissinstanserna, riksgäldsfullmäktige och byggnadsstyrelsen, hade anfört att med hänsyn till kringliggande byggnaders tillstånd en grundlig rengöring av riksdagshusets exteriör skulle kunna bli oförmånlig för stadsbilden. Till detta argument ansåg sig utskottet inte kunna taga ställning på grundval av föreliggande material. I likhet med riksgäldsfullmäktige fann utskottet emellertid att frågan om en rengöring av riksdagshusets fasader inte borde närmare prövas vid denna tidpunkt, då enligt vad som uppgivits inga andra reparationer av husets yttre vore aktuella. Utskottet hänvisade också till att byggnadsstyrelsen framhållit att inga tekniska skäl talade för en omedelbar tvättning av fasaderna. Utskottets utlåtande, vari motionen sålunda avstyrktes, godkändes av riksdagen.

Samtidigt med att utskottets utlåtande avgavs, lät riksdagens ekonomibyrå utföra en undersökning av riksdagshusets yttre fasader för att utröna huruvida en översyn och reparation av dessa vore erforderlig. Undersökningen gav vid handen att fyllningen mellan granitstenarna i betydande utsträckning vittrat bort med diverse skador som följd. Även åtskilliga andra brister påtalades; bl. a. var befintliga putsytor i dåligt skick och borde putsas om. I ett till ekonomibyrån avgivet yttrande förklarade byggnadsstyrelsen, att den föreslagna fasadöversynen vore välmotiverad vad avsåg

Bihang till riksdagens protokoll 1966. 8 saml. Nr 19

partiell lagning av fogarna i granitbeklädnaden samt omputsning av berörda tegelytor. Byggnadsstyrelsen fann icke de berörda reparationsåtgärderna föranleda omprövning av styrelsens tidigare avstyrkande av förslaget om fasadtvättning.

Med början efter vårsessionens slut genomfördes en renovering av den mellersta delen av riksdagshusets östra fasad. Därvid befanns vissa rengöringsåtgärder erforderliga, vilka bl. a. av symmetriskäl utsträcktes till att omfatta större delen av det ifrågavarande fasadpartiet.

Remissyttrandena

Riksgäldsfullmäktige meddelar, att en undersökning visat att mera genomgripande reparationsåtgärder snart nog kan bli nödvändiga med hänsyn till konstaterade skador på riksdagshusets fasader och till förebyggande av nya sådana. Frågan om en tvättning av fasaderna i samband med dessa reparationer kan därvid, uttalar fullmäktige, lämpligen upptagas till förnyat övervägande. Arbeten av den omfattning, varom här är fråga, torde med hänsyn till de olägenheter som därav skulle förorsakas för riksdagsarbetet icke lämpligen böra förekomma under pågående session. Av denna anledning och med hänsyn till den knappa tidsmarginalen finner fullmäktige det uteslutet att tillmötesgå motionärens önskemål om en rengöring av i vart fall huvudfasaden före firandet i maj 1966 av 100-årsjubileet av representationsreformens genomförande. För att ge riksdagshuset en festligare prägel vid detta tillfälle anser sig fullmäktige böra överväga lämpliga dekoreringsåtgärder.

Byggnadsstyrelsen hänvisar till sitt föregående år avgivna remissyttrande och anför följande:

Den i fjol verkställda rengöringen, som nämns i den nu aktuella motionen och som företagits i anslutning till vissa reparationer gällande skulpturgrupperna »Moder Svea» och »Riksvapnet», har helt avlägsnat patinan från stentorna på den mellersta delen av östra fasaden och därmed givit denna del ett utseende som markant avviker från de övriga, patinerade fasadpartierna. Detta innebär att man vid rengöringen inte förfarit i överensstämmelse med synpunkter som byggnadsstyrelsen framfört i ovannämnda remissyttrande.

Styrelsen anser estetiska skäl tala mot en fortsatt rengöring enligt den i fjol tillämpade metoden, och att en varsammare företagen rengöring av kvarstående patinerade ytor dels kommer att ge dessa ett från mittpartiet fortsatt avvikande utseende, dels torde komma att gå emot motionärens förslag som synes avse en hårdare rengöring enligt den hittills tillämpade metoden.

Då tekniska synpunkter inte motiverar fortsatt rengöring synes det byggnadsstyrelsen lämpligt att t. v. inte vidtaga någon ytterligare åtgärd utan låta tiden återge de nu rengjorda fasadpartierna deras förutvarande patina.

Avslutningsvis framhåller byggnadsstyrelsen angelägenheten av att fogar och utsmyckningar m. m. på riksdagshusets fasadytor snarast överses och repareras.

Utskottet

Förslag om en rengöring av riksdagshusets exteriör väcktes föregående år i en motion som bankoutskottet då behandlade i sitt utlåtande nr 11. Utskottet vitsordade motionärens iakttagelse, att byggnadens fasader under årens lopp blivit starkt nedsmutsade, men fann att frågan om en rengöring av fasaderna inte borde närmare prövas vid denna tid, när enligt av riksgäldsfullmäktige lämnad uppgift inga andra reparationer av husets yttre vore aktuella.

Såsom framgår av den redogörelse som givits ovan aktualiserades emellertid samtidigt en renovering av riksdagshusets yttre, sedan avsevärda skador på fasaderna konstaterats. En sådan renovering, begränsad till den mellersta delen av husets fasad mot öster, igångsattes också. I samband därmed rengjordes större delen av detta fasadparti genom tvättning.

Utskottet finner nu skäl tala för att rengöringen av riksdagshusets yttre fortsätter. De smutsanhopningar som förekommer är otvivelaktigt störande, och den skillnad i utseendet mellan rengjorda och icke rengjorda fasadpartier som uppkommit och som utan en fortsatt rengöring kommer att bestå ter sig inte tilltalande. När det gäller att bedöma hur rengöringen inverkar på riksdagshusets utseende får man enligt utskottets uppfattning inte utgå från hur byggnaden ter sig kort tid efter rengöringen. På något längre sikt torde de farhågor som uttalats för att rengöringen skall ofördelaktigt påverka stadsbilden vara omotiverade.

En väsentlig del av kostnaderna för en rengöring utgöres av kostnader för de erforderliga byggnadsställningarna. Rengöringen bör därför inte ske utan samband med annan nödvändig renovering av husets yttre. Såsom framgår av remissyttrandena har det bedömts som ofrånkomligt att även återstående delar av riksdagshusets fasadytor blir översedda och reparerade. Därvid bör enligt utskottets mening även en fortsatt rengöring av fasaderna komma till stånd. Vilken grad av rengöring som därvid skall väljas får givetvis avgöras i samråd med expertis på området. Motionärens tanke att riksdagshusets huvudfasad skall hinna bli rengjord före firandet i maj detta år av representationsreformens 100-årsjubileum finner utskottet det av tidsskäl vara omöjligt att förverkliga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen i anledning av motionen I: 218 måtte i skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret giva till känna vad utskottet ovan anfört om rengöring av riksdagshusets fasader.

Stockholm den 22 mars 1966

På bankoutskottets vägnar:

C. G. REGNÉLL

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ståhle, Gustaf Henry Hansson, Åke Larsson, Palm, Nils Theodor Larsson, Åkerlund, Larfors och Harry Carlsson;

från andra kammaren: herrar Regnéll, Hagnell*, Berglund, Franzén i Motala*, Börjesson i Glömminge, Ekström i Iggesund, Rask och Ullsten.

* Ej närvarande vid justeringen.